

Jätehuoltoviranomaisen alustava vastine Skallin mielipiteeseen 29.10.2022

Yhteenveto

Skallin mielipiteen ja Rambollin selvityksen huomioiminen kuljetusjärjestelmäpäätöksen valmistelussa

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Jätelain 38 § mukainen valmistelu ei tarkoita, että lausunnoista tai mielipiteistä tulee järjestää uusi kuulemiskierros. Skallin mielipide ja alueen kolmen suurimaan jätteenkuljetusyrityksen Rambollilta tilaama selvitys otetaan huomioon kuljetusjärjestelmäraportin jatkotyöstämisessä muiden mielipiteiden ja lausuntojen kanssa. Mielipiteet ja lausunnot ovat osa päätöksen liitemateriaalia ja ne tulevat jätelautakunnan käsittelyyn.

Kuntaliitolta on pyydetty lausunto Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen päätöksenteon tueksi viranomaisen selvityksen sekä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden lisäksi.

Kuljetusyritysten tilaaman Rambollin selvitys

Rambollin raportti perustuu vuoden jätehuoltoviranomaisen vuoden 2017 kuljetusjärjestelmäpäätöksen perusteena olleeseen vastaavaan kuljetusyritysten tilaamaan raporttiin, raporttiin on päivitetty vain uudet kuljetustiedot sekä aluerakennetta kuvaavat kartat. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täytyneet viranomaisen raportissa ja asiaa ei ollut syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin kolmen yrityksen jätteenkuljetutuksiin liittyneisiin asiakastietoihin. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Rambollin raportissa on tarkastelu kolmen suurimman kuljetusyritysten näkökulmasta nykyisen kuljetusjärjestelmän ja kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen etuja ja haittoja. Raportin laatijalla ei ole ollut käytössään tietoja, jotka ovat vain viranomaiskäytössä. Näin ollen raportissa ei ole voitu huomioida niiden kiinteistöjen mahdollisuutta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen, jotka eivät ole kyseisten kuljetusyritysten asiakkaita. Raportissa ei ole myöskään voitu arvioida viranomaisvaikutuksia. Raportin laatijalla ei ole ollut käytössään myöskään jätteenkäsittelytietoja, jolloin raportissa ei ole ollut mahdollista verrata nykyisen järjestelmän ja kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen vaikutuksia keskenään jätehuollon kokonaisuuteen ja sen alueelliseen

kehittämiseen. Merkille pantavaa on myös, ettei raportissa tai mielipiteessä oteta kantaa muiden yritysten, erityisesti pienten kuljetusyritysten, toimintaedellytyksiin.

Kuljetusyritysten Rambollilla teettämän selvityksen yksi pääargumentti viranomaistyönä tehdystä selvityksestä on, että se ei KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) mukaan ole ollut riittävä.

Viranomaistyönä tehty selvitys ei ollut riittävä lautakunnan tekemään päätökseen, joka oli esityksen vastaisesti kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Viranomaistyönä tehty selvitys on kuitenkin riittävä tarkastelu selvittämään, ettei jätelain 37 § ehdot täyty ja lain mukaan tulee tällöin siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) ja KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) tekemien aiempien päätösten perusteella virkamiestyönä lautakunnalle tehdyllä päätösesityksellä on hyvin suuri painoarvo.

Virkamiestyönä tehtyyn kuljetusjärjestelmätarkasteluun on järjestetty yhteistyötilaisuuksia sekä alueella toimivien kuljetusyritysten kanssa että kuntien ympäristönsuojelusihteerien kanssa. Lisäksi on pyydetty pohjatiedoksi kuljetusyrityksiltä kuljetus- ja hintatiedot kaikista kunnan vastuulla olevien asiakkaiden osalta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselta kirjalliset näkemykset jätehuollon toteutumisesta kunnittain sekä jäteyhtiöltä jätteenkäsittelystä ja suunnitelmia kunnan järjestämän kuljetuksen järjestämisestä, kilpailutuksen, asukkaiden ja jätteenkäsittelyn näkökulmasta.

Viranomaisen kokonaisarviointissa tuodaan esille kolmen yrityksen näkökulman lisäksi mm. seuraavat asiat, jotka ovat jätelain määrittelemiä tarkasteluedellytyksiä kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle:

- Muiden kuljetusyritysten ml. alueen pienten yritysten asema eri kuljetusjärjestelmissä
- Vaikutukset kuntalaisiin.
- Vaikutuksen jätteenkuljetuksen toimivuuteen alueilla, jotka eivät voi käyttää yritysten tarjoamaan kotinoutopalvelua.
- Vaikutukset jätehuollon järjestelmän kehittämiseen ml. jätteenkäsittelyyn.
- Vaikutukset viranomaiseen

Vastaukset yksityiskohtaisiin mielipiteen väitteisiin on esitetty punaisella. Rambollin selvitystä kommentoidaan erikseen.

Lahden seudun jätelautakunta LAUSUNTO 20.10.2022
Lahden kaupungin kirjaamo
kirjaamo@lahti.fi

SKAL YMPÄRISTÖYRITYKSET: Lausunto Lahden seudun seka- ja energiajätteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen

Lahden seudun jätehuoltoviranomainen on laatinut seka- ja energiajätteen kuljetusjärjestelmäselvityksen. Nyt selvityksessä jätehuollon toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia ei ole näkemysmukaan arvioitu alueellisena kokonaisuutena, vaan tarkastelu on keskittynyt vain ja ainoastaan kunnallisen jätehuollon toimivuuteen ja kehittämismahdollisuuksiin. Jätehuollon alueellinen kokonaisuus pitää kuitenkin myös markkinaehtoisen jätehuollon. Tämä tulee myös huomioida osana yleistä toimivuutta ja alueellista kehittämistä.

Vastine:

Jätelain arviointikriteerit

KHO:n vuosikirjapäätöksen 2016:20 mukaan selvityksessä tulee arvioida Kuntaliiton yleiskirjeen mukaisia asioita. Kuntaliiton yleiskirjeessä jätehuollon toimivuuden ja alueellisen kehittämisen osalta tulee arvioida seuraavia asioita:

1. Viranomaisten käytännön mahdollisuudet seurata ja valvoa jäteastioiden tyhjennyksiä ja jätteenkuljetusta.
2. Eri järjestelmien vaikutukset kunnan jätelaitoksen käsittelyjärjestelmään ja sen kehittämiseen.
3. Toimivat yritykset ja kuljetusten merkitys niiden toiminnassa (yritysten elinkelpoisuus, mahdollisuudet investoida).
4. Mahdollinen eri kokoluokan uusien yritysten syntyminen sekä yritysten poistuminen keskitetyn kilpailutuksen myötä.
5. Työllistävä vaikutus

Kuljetusjärjestelmätarkastelussa tehdään päätös vain kunnan vastuulla olevan jätteen (35 §) jätteenkuljetuksesta. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on kuitenkin arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) on arvioitu, että keskitetty kilpailuttaminen lisää taloudellista toimintaa koko jätehuollon toimialalla ja on toimialan kehittymisen kannalta kannatettavaa.

Viranomaisen kuljetusjärjestelmäselvitys perustuu tietoihin, jotka ovat jätelain mukaan viranomaisen saatavilla, muita tietoja ei edellytetä. Jätehuoltoviranomaisella ei ole jätelain mukaan mahdollisuutta pyytää kunnan vastuulle kuulumattoman jätteen osalta tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on toimivaltainen

viranomaisen kunnanvastuulle kuulumattoman jätteen yksityisten jätehuoltopalveluiden saatavuuden tarkastelussa ja markkinatilanteen arvioinnissa.

Elinkeinotoiminnan jätehuolto on turvattu jätelain perusteella. Kunnan velvollisuudeksi säädetään myös jätehuollon järjestäminen elinkeinotoiminnan jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (toissijaisen palvelun velvoite). Jätelain tavoitteena on turvata jätehuollon toimivuus mainituissa tilanteissa.

Kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetetut vaatimukset esitetään jätelain 35§:n 2 momentissa ja 37§:ssa. On muistettava, että ainoastaan vain näiden perusteella voidaan arvioida täyttääkö kuljetusjärjestelmä jätelain mukaiset vaatimukset. Kun nämä jätelaissa asetetut vaatimukset täyttyvät voidaan Lahden seudun jätelautakunnan päätöksellä säilyttää nykyisen kaltainen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Vastine:

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska päätöstä ei ole tehty. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä.

Kunnan, jossa vuoden 1993 jätelaissa tarkoitettu järjestetty jätteenkuljetus tämän lain voimaan tullessa hoidetaan sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena, on tarkasteltava jätteenkuljetuksen järjestämistä tämän lain 37 §:n 1 momentissa säädettyjen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella ja tehtävä asiassa päätös viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos päätöksellä siirrytään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisesta, joka voi tapahtua aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä ja viimeistään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta (Jätelaki 149.4 §)

Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymiselle ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain mukaiset edellytykset. Päätös ei voi perustua yksinomaan arvioon siitä, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

SKAL Ympäristöyritykset katsoo myös, että kuljetusjärjestelmäpäätökset tulee tehdä jätelajeittain, eikä nyt lausunnoilla olevan selvityksen mukaisesti esitettynä yhdessä seka- ja energijätettä koskien. On myös huomioitava, että energijätteen erilliskeräyksen päättämisestä on informoitu Salpakierron toimesta

asukkaita 22.4.2022 internet-sivustollaan (<https://salpakierto.fi/energiajätteen-erilliskeraysvaihtuulahivuosina-kierratykseen/>). Energiajätteen keräyksestä tullaan Salpakierron toiminta-alueella luopumaan vuosina 2023–2024. SKAL Ympäristöyritykset ihmettelee edellä mainittujen kohtiin viitaten, miksi käsittelyssä on myös energiajätteen kuljetusjärjestelmä lausunnoilla?

Vastine:

Kuljetusjärjestelmäselvitys koskee sekalaista yhdyskuntajätettä eli sekajätettä ja energiajätettä.

Kunnan päätös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotosta voi koskea kuntaa tai sen osaa. Kunta voi lisäksi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuista jätettä. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelautakunta päättää pakollisista erilliskerättävistä jätelajeista 22.11.2022, kun päätetään jätehuoltomääräyksistä. Jätelautakunta hyväksyi jätehuoltomääräysluonnoksen 2.6.2022. Luonnoksessa esitetään energiajätteen keräyksestä luopumista. Kunnilta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta on pyydetty lausuntoja ja asia on ollut julkisesti kuultavana jätehuoltomääräysluonnokseen erikseen 3.6.2022 kokouksen jälkeen.

Energiajätteestä luopuminen ei ole yhteydessä kuljetusjärjestelmäpäätökseen, vaan liittyy laajemman pakkausjätteen ja erityisesti muovin erilliskeräyksen alkamiseen. Näistä on säädetty jätelaissa ja asetuksessa.

Asikkalan, Heinolan Hollolan, Kärkölan, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan kuntien omistama osakeyhtiö Salpakierto oy saa uuden jätelain myötä koko toimialueen biojätteen ja pakkausjätteiden (lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkaukset) kuljetuksen. Jos Salpakierto tulevaisuudessa kilpailuttaa Päijät-Hämeen sekajätteenhuollon, ei maakunnassa ole tulevaisuudessa vertailukohtaa yksityisestä palvelutarjonnasta sekä hinnoittelusta. Vertailtavuus yksityisen ja julkisen välillä heikkenee ja vaarana on julkisten jätteenhuoltokustannusten kasvu, jonka maksavat veronmaksajat eli asukkaat. Jos sen sijaan asukkaat saavat kilpailuttaa sekajätehuoltonsa itse, säilyy markkinoilla terve kilpailu, joka haastaa myös kunnallista jäteyhtiötä.

Vastine:

Jätteenkuljetusyritykset tarjoavat edelleen kaikkien jätelajien kohdalta kuljetuspalveluja yksityisille yrityksille, valtiolle ja hyvinvointikuntayhtymälle. Näitä hintoja voi halutessaan verrata julkisiin kunnan järjestämän kuljetuksen hintoihin.

Salpakierto kilpailuttaa kuljetukset säännöllisin väliajoin. Sopimuksissa kuljetusten tyhjennyshintojen korotukset on sidottu Tilastokeskuksen julkaisemiin indekseihin. Lisäksi Lahden seudun jätehuoltoviranomainen hyväksyy kaikki Salpakierron taksat ja sitä kautta hintojen kehittymiseen on mahdollista vaikuttaa.

Nykyjärjestelmä ei ole lainvastainen

SKAL Ympäristöyrietykset myös katsoo, että selvityksessä on virheellisesti esitetty, että hallinto-oikeus olisi palauttanut ensimmäisen päätöksen lainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi (sivu 6). Hallinto-oikeuden päätöstä ei ole palautettu uudelleen valmisteltavaksi lainvastaisena vaan Itä-Suomen hallinto-oikeus on 16.2.2016 tekemällään päätöksellä (numero 16/0050/3) kumonnut lautakunnan päätöksen kuljetusjärjestelmästä ja palauttanut asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi, koska lautakunnan päätös ei täyttänyt hallintolain vaatimuksia asian selvittämisestä ja päätöksen perustelemisesta.

Vastine:

Jätelautakunta päätti 2014 asiasta vastoin esittelijän esitystä ilman minkäänlaisia perusteluita. Jätelautakunnan päätös oli lainvastainen, koska päätöstä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta ei ollut perusteltu hallintolain mukaisesti.

2014 päätöksen tekemisestä oli kulunut niin kauan, että päätöstä ei voitu käsitellä 2017 uudelleen ilman valmistelua.

Selvityksessä on myös virheellisesti esitetty, että Korkein hallinto-oikeus (jäljempänä KHO) on palauttanut päätöksen jätelainvastaisena uudelleen valmisteltavaksi (sivu4). KHO on palauttanut päätöksen perusteluiden ja selvitysten puutteellisuudesta. Missään vaiheessa ei ole todettu, että nykyjärjestelmä olisi lainvastainen. KHO:n päätöksen mukaan:

Vastine:

Alueella ei ole käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä, koska päätöstä ei ole tehty. Alueella on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä. Kuljetusjärjestelmästä tehdyt päätökset eivät ole lainvoimaisia.

KHO vahvisti päätöksessään hallinto-oikeuden päätöksen perustelut, joiden mukaan jätelain edellytykset eivät täyty. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2):

Hallinto-oikeus toteaa, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Lahdessa ja Hollolassa toimii useita kuljetusyrittäjiä, ja muutoinkin alueella toimii pääosin kaksi yritystä. Tähän nähden palveluja on periaatteessa saatavilla koko alueella. Osalla alueesta tosiasiallisesti liikennöi kuitenkin ainoastaan yksi yrittäjä, mitä ei voida pitää myönteisenä seikkana kotitalouksien kannalta. Kiinteistökohtaista

kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä.

Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hintavertailun perusteella hintavaihtelu oli melko suurta, eivätkä hintavaihtelut perustu yksinomaan aiheuttamisperusteeseen, ei jätelautakunnan päätöksenteon tueksi käytössä olleen selvityksen perusteella voida varmistua siitä, että alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Asiaa ei ole syytä arvioida toisin Rambollin tekemän selvityksen perusteella. Rambollin selvitys perustui pääosin jätteenkuljetusjärjestelmään liittyneisiin kiinteistöihin.

Lahtea lukuun ottamatta liittymisprosentti järjestettyyn jätteenkuljetukseen on viranomaisen tekemän selvityksen perusteella alueella matala, paikoitellen hyvinkin alhainen. Asiakirjoista ei ilmene, että syitä tähän olisi erityisesti selvitetty. Ramboll Oy:n laatima selvitys puolestaan ei ole luotettavasti osoittanut tarkastelua tältä osin olennaisesti virheelliseksi. Viranomainen ei ole saanut kuljetusyrityksiltä riittävästi ja riittävän usein tietoja, jotta olisi voitu seurata liittymistilannetta reaaliaikaisesti. Valvontaa vaikeuttaa myös se, että tiedot eivät välity ja järjesty tarvittavaan rekisterimuotoon automaattisesti. Lisäksi ilmeni, että kuljetusyritykset sallivat asiakkailleen jätehuoltomääräysten vastaisesti jäteastian soitosta tyhjentämistä. Tarkastelun mukaan myös jätteiden lajittelussa on puutteita.

Edellä esitetty huomioon ottaen selvitykset eivät osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella.

Edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen valinnalle eivät täyty. Jätelautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessään (KHO 27.5.2019 2730/1/18):

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja siinä mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita. (KHO 27.5.2019 2730/1/18)

- Kaikille kiinnostuneille varattu mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitettulla tavoin on koskenut vain virkatyönä laadittua selvitystä

Vastine:

Rambollin selvitys on kuljetusyritysten toimittama mielipide.

- Jätelautakunnan päätöksessä päätöksen perusteluissa ei ole yksityiskohtaisemmin esitetty, millä perusteella lautakunta on päättänyt pitämään Rambollin laatimaa selvitystä luotettavampana kuin virkatyönä laadittua selvitystä,

Vastine:

Tätä oikeuden johtopäätöstä korostaa se, että Rambollin selvityksen väitteet oli kumottu lautakunnalle menevässä aineistossa. Lisäksi oikeus totesi ettei Rambollin selvityksessä ole pystytty osoittamaan, että jätelain 37 § edellytykset täyttyisivät kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

- Kummassakaan jätelautakunnan käytössä olleessa selvityksessä ei ole kattavasti käsitelty kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita, eikä vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat erityyppisillä alueilla.

Vastine:

Jätelautakunta teki 2017 koskevassa päätöksessä päätöksen siirtyä kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. HAO:n (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2) sekä KHO:n (KHO 27.5.2019 2730/1/18) päätökseen mukaan kumpikaan selvitys ei ollut riittävä, että jätelautakunta olisi voinut lain mukaan tehdä selvitysten perusteella päätöksen siirtymisestä kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetukseen.

Tulee tarkastella tarkemmin kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja

SKAL Ympäristöyritykset katsoo, että lausunnoilla olevassa selvityksessä ei ole tarpeeksi kattavasti käsitelty KHO:n edellyttämää (KHO Muu päätös 2476/2019) kuntien välisiä yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja tai eri luonteisia alueita kuntien sisällä, kuten keskustaajamia ja niitä ympäröiviä maaseutumaisia alueita ja vertailla sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri alueilla. Nyt selvityksessä on vain tarkasteltu ainoastaan taajama- ja haja-asutusalueet erotellen. Selvityksessä ei ole mitenkään vertailtu sitä, miten kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset toteutuvat eri alueilla. Selvityksessä SKAL Ympäristöyritysten mielestä on virheellisesti todettu, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset toteudu koko tarkastelualueella.

Vastine:

Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojenkannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa, hyvin harvaan asuttuja alueita ja saaristoalueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen (KHO 2016:219 vuosikirja)

Jätelautakunnan selvityksessä on ollut riittävä tarkastelu, sen toteamiseksi, ettei kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ehdot täyty.

Viranomaisen selvityksessä on tarkasteltu yhdyskuntarakenteeseen liittyviä eroja niiden tekijöiden osalta, joihin yhdyskuntarakenteen eroilla on merkitystä.

Viranomaisen selvityksessä on laskettu kiinteistöjen liittymistä ja jätteenkuljetuksen hintoja postinumerokohtaisesti. Lisäksi selvityksen liitteenä on mm. kartta siitä, miten jätteenkuljetus on jakautunut eri yritysten kesken kiinteistökohtaisesti.

Biojätteen ja sekajätteen keräyksen kehittämisessä on keskitytty alueeseen, johon on tulossa pakollinen biojätteen erilliskeräys. Jätehuollon alueellisen toimivuuden ja palveluiden sopimattomuuden kannalta suurimmat haasteet on saarikiinteistöillä ja kiinteistöillä, joihin ei ole kantavaa tieyhteyttä. Nämä sijaitsevat haja-asutusalueella.

Jätteenkäsittelyn ja esimerkiksi huoltovarmuuden suunnitteluun liittyvien asioiden kannalta yhdyskuntarakenteella ei ole merkitystä. sillä tasolla. Yksityiskohtaisessa valmiussuunnittelussa yhdyskuntarakenteen erot kuljetuksen järjestämisessä huomioidaan.

Tarkastelussa esim. jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä on kaikilla alueilla riippumatta yhdyskuntarakenteesta. Tästä syystä ei ole tullut esiin tarvetta tarkempaan tarkasteluun. On mahdollista, että alueella on olemassa yksittäisiä teitä ja kortteleita, joilla ei ole jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä. Tämän kaltaisten maantieteellisesti pienten alueiden irrottaminen ei tue jätelain ehtojen täyttymistä (jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä) edellytyksiä.

Selvitykset perusteluissa myös mainitaan, että koko alueella vain 71 % kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen. Selvityksessä ei ole tarkemmin myöskään esitetty, mihin ko. liittymisaste on perustunut? Kun liittymisastetta halutaan oikeasti arvioida, tulee selvittää liittymisvelvollisuudet kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Selvityksessä on nyt esitetty vain koko alueen keskimääräinen liittymisaste, eikä mitenkään eriteltynä näitä. SKAL Ympäristöyritykset kysyykin, kuinka moni näistä liittymättömistä kiinteistöistä on vapaa-ajan asukkaita, jotka saattavat hyödyntää niin jätekippoja tai yhteiskeräyspisteitä.

SKAL Ympäristöyritykset muistuttaa: liittymisasteen ja liittymisvelvollisten seuranta on myös helpottunut jätelain muutoksen myötä, kun jätteenkuljetusyritykset toimittavat tyhjennystiedot neljä kertaa vuodessa viranomaiselle. Jätelaissa valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta kuuluvat järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Mahdollisimman korkea liittymisaste on varmasti kaikkien vahva tahtotila!

Vastine:

Jätteenkuljetukseen liittyminen

Päätöksenteossa ei arvioida tahtotilaa vaan sitä toteutuvatko jätelain 37 § ehdot tosiasiallisesti. Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on velvollinen tekemään sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (KHO 2016:20 vuosikirjapäätös). Vaikeus valvoa toiminnan lainmukaisuutta on ollut sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen merkittävä heikkous. Tällaiseen runsaasti aikaa vaativaan valvontaan ei kuntien viranomaisilla käytännössä ole mahdollisuuksia (HE 199/2010)

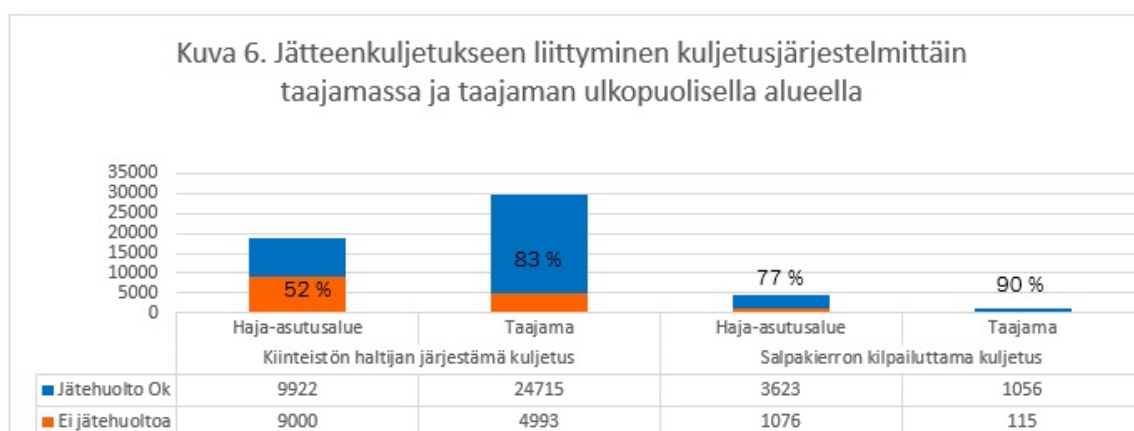
Jätteenkuljetukseen liittymisen laskenta

Selvityksen s.16: ”Taajamissa voidaan liittymisasteen katsoa olevan suhteellisen korkealla tasolla (Kuva 5). Haja-asutusalueilla kuljetukseen liittyminen on heikkoa. Lukumäärissä tämä tarkoittaa, että koko alueella on n. 13 900 kiinteistöä, jotka eivät ole liittyneet jätteen kotinoutoon tai jätekimppaan tai joiden jätehuollosta ei ole tietoa.”

Liittyminen on laskettu kiinteistökohtaisesti. Liittyneellä kiinteistöllä vähintään yhdellä kiinteistön rakennuksella on seka- tai energijäteastia, jätekimppa tai keskeytetty jätteenkuljetus tai poistettu perusmaksu, jolloin jätteenkuljetusvelvoite lakannut.

Liittymättömän kiinteistön mistään rakennuksesta ei jätehuoltoviranomaisella ole kuljetustietoa, kimppatietoa tai kuljetuksen keskeytystä tai poistettua jätehuoltovelvoitetta.

Selvityksen kuvassa 6 on vertailtu liittymisastetta eri kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistökohtaisessa liittymisessä on merkittävä ero eri kuljetusjärjestelmissä.

Aluekeräyspisteet

SKAL Ympäristöyritykset katsoo, että aluekeräyspistepalvelut eivät ole jätelain mukainen arviointikriteeri, eikä niiden tarjoamisella tai tarjoamatta jättämisellä ole merkitystä kuljetusjärjestelmän valinnassa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asukkaat voivat sopia jätteiden keräyksestä esim. kimppa-astioilla, missä toimintaperiaate on aluekeräyspistepalvelun kaltainen. Taas tilanteissa, missä kiinteistöittaiset tyhjennykset eivät ole mahdollisia kiinteistöittaisilla jäteastioilla, ensisijaisesti tulee arvioida, onko kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kyseiselle kiinteistölle tarpeellista sen jätehuollon kannalta. Jos kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole pystytty kyseisille kiinteistöille, kunnan tulee harkita alueen/kiinteistön rajaamista kokonaan kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jätelain 35 §:n 4 momentin mukaisesti. Asiassa tulee huomioida, että rajauspäätös ei ole kuljetusjärjestelmäriippuvainen.

Vastine:

Hallinto-oikeus toteaa edellisessä Lahden seutua koskevassa päätöksessä, että erityisalueilla, kuten saaristossa, jätteenkuljetuksen toteuttaminen kiinteistön haltijan järjestämänä on jo yleisesti arvioiden vaikeaa. Jätteenkeräyksen järjestäminen aluekeräyspisteiden avulla on lähtökohtaisesti mahdollista vain kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Kiinteistökohtaista kuljetusta on myös jouduttu täydentämään aluekeräyspisteillä. Jätehuoltoviranomaisen tekemästä tarkastelusta ilmenee lisäksi, että jätepalveluissa on puutteita koko jätelautakunnan alueella haja-asutusalueilla tieyhteydeltään (saarikiinteistöt) tai tien kantavuudelta ongelmallisilla alueilla. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Hallinto-oikeus on edellisessä päätöksen perusteluissa todennut, että aluekeräyspistepalveluiden puute on arviointikriteeri. (HAO 11.5.2018 nro 18/0173/2)

Jätelain mukaan ei tule ensisijaisesti arvioida kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jättämistä. Jätelain perusteluissa (HE 199/2010) todetaan, että kotitalouksilla on oltava oikeus palvelun helppouteen, saatavuuteen ja toimivuuteen kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Alueellista rajausta laajoille haja-asutusalueille kotinoutopalvelun ulkopuolelle ei siten tule tehdä siksi, että kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus halutaan säilyttää asukkaiden palveluiden helppouden ja edullisuuden kustannuksella. Kotinoutopalvelu on aina tarkoituksenmukaisin ja edullisin jätteenkuljetuspalvelu, jos se on mahdollista. Mikäli tehdään alueellinen rajausta, kotinoutopalvelua ei saa tarjota, vaikka se joillakin kiinteistöillä olisi jätekimpan avulla tai tieyhteyksien puolesta mahdollista

Edulliset hinnat jätteenkuljetuksessa

Selvityksessä sekä Päijät-Hämeen eri medioissa on esitetty, että kunnallisessa jätteenkuljetuksessa on edullisimmat hinnat kuin nykyisessä kuljetusjärjestelmässä (sivu 23). SKAL Ympäristöyrityksen mielestä väite ei pidä paikkansa ja on harhaanjohtava. Selvityksessä ei ole lainkaan esitetty, mikä tyhjennysmaksu olisi kunnan järjestämässä jätteen keräyksessä. Myöskään selvityksessä ei ole tuotu esille kunnallisen jätteenkuljetusjärjestelmän tulevista hallinnollisista kuluista, kuten kuljetusten järjestelyistä, laskutuksista sekä asiakaspalvelusta.

Nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetusjärjestelmässä jätteen tyhjennyspalveluiden hinnoittelu perustuu jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, yritysten tuotantorakenteisiin (mm. muut tyhjennyspisteet ja reittitehokkuus), eri kohteiden keräysolosuhteisiin (mm. astiasijoittelu ja asioiden tyhjentämiseen kuluva aika), alueiden yhdyskuntarakenteeseen (mm. asukasmäärät ja -tiheys, kuljetusmatkat) ja markkinatalouteen (mm. astioiden kilpailutus, kampanjat ja jäsenedut). Jos järjestelmä muuttuisi kunnan järjestämäksi jätteenkuljetukseksi, osalla asukkaista hinnat nousisivat ja osalla laskisivat. Hinnoitteluun asukas ei kuitenkaan pystyisi enää itse vaikuttamaan mm. kilpailuttamalla palveluntarjoajan. Selvityksessä tulkitaan myös virheellisesti, että käsittelyhinnan tulee perustua jätelain jätetaksan mukaiseen käsittelyhintaan ja astiakokoon. On muistettava, että jätehuollon kustannukset tulee aiheuttamisperiaatteesta (Jätelaki 20§): ”Jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset”. Käsittelyhintaa laskutetaan myös Salpakierrolla painoperusteisesti (€/t) ja käsittelyhintaa näin ollen kohdennetaan eri asukkaille tyhjennysperusteisesti (€/tyhjennys).

Vastine:

Selvityksessä lasketut vuosikustannukset perustuvat julkiseen jätetaksaan ja kuljetusyritysten ilmoittamiin hintoihin vuonna 2021. Kunnan järjestämän kuljetuksen taksassa on mukana kuljetuksen hallinnolliset kulut, kuten taksassa on kerrottu. Selvityksen perusteella Salpakierron kilpailuttama jätteenkuljetus oli asukkaalle edullisempaa kuin tarkastelualueen sopimusperusteisessa kuljetuksessa.

Jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetuspalvelun hinnoittelun läpinäkyvyyttä pyritään turvaamaan vaatimuksella kiinteistön haltijalle toimitettavassa laskussa eriteltävistä tiedoista. Vaatimuksella turvattaisiin maksun läpinäkyvyyttä silloin, kun kunta perii jätteen käsittelyä koskevan maksun jätteen kuljettajalta. Tällöin kuljettajan olisi eriteltävä kiinteistön haltijalle tekemässä tarjouksessa ja laskussa kuljettajan kunnalle maksama käsittelymaksun osuus sekä kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus. Tämä helpottaisi eri kuljetusyrittäjien kilpailuttamista ja näiden tarjoamien kuljetushintojen vertailua.

Lisäksi jätelain perustelujen (HE 199/2010) mukaan jätteen kuljettajan tulisi antaa kirjanpitoa koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaisen nähtäväksi, jos tämä sitä pyytää käsittelymaksujen kustannusvastaavuuden seuraamiseksi. Käsittelymaksun tulee siis perustua suoraan perittävään jätteenkäsittelymaksuun. Alueella ei ole

käytössä punnitsevia autoja, joten hinta on astiakohtainen, kuten Skall toteaa. Kuljetusmaksuosuuden tulee sisältää jätelain perustelujen mukaan kuljettajalle jäävä kuljetuspalvelusta perittävä osuus.

SKAL Ympäristöyritykset myös oikoo virheellisiä väittämiä lausunnosta. Alueen kuljetusyritykset ovat kehittäneet keräysjärjestelmiään ja yrityksillä on käytössään mm. monilokeroautoja. Alueella on myös aloitettu yritysten toimesta muovin keräys jo ennen pakkoa erilliskeräykseen. Useat yritykset tarjoavat syväkeräyspalveluitaan jo koko Päijät-Hämeen alueella, joten nykyistä laajempaa syväkeräyspalveluiden tarjontaa ei voida enää toteuttaa. Kuljetusyritykset myös tekevät jatkuvaa tyhjennysreittioptimointia jätemääräysten puitteissa, ottaen huomioon asiakkaiden tyhjennysvälit ja tarpeet jätejakeittain.

Vastine:

Esimerkiksi Heinolassa on toivottu syväkeräyspalveluita. Syväkeräyspalveluita ei kuitenkaan Heinolassa ole käytössä. Jos yritykset tarjoavat koko alueella syväkeräyspalveluita, yleistymisen hitaus riippunee tietyn paikoin palvelun hinnoittelusta.

Kuljetusyritykset ovat uusineet kalustoaan jätehuoltomääräyksiin sopiviksi. Kaluston uusiminen on vain osa kehitystä ja palvelumuodot asiakkaan näkökulmasta eivät ole kehittyneet.

Energiajätteestä lajitellaan tällä hetkellä laituskäsittelyssä muovi erikseen, joten kaikilla alueen kiinteistöllä on muovinkeräys. Erotellun muovin puhtaus on yhtä hyvä kuin muovin erilliskeräyksessä. Aloitettu vapaaehtoinen muovin keräys ei siis edistä kierrätysastetta ja tuo asukkaalle lisämaksuja. Muovin keräys aloitetaan 2023 Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella, koska se tulee jätelainsäädännön mukaan pakolliseksi.

Pienemmissä kunnissa vapaaehtoinen lajittelu ei ole yleistynyt, ilmeisesti hinnan takia.

Jätehuoltoviranomaisen aloitteita esimerkiksi lukituksen uudistamiseksi ja yhteisestä lukitusjärjestelmästä ei saatu käytäntöön kuljetusyritysten kanssa. Alueen yhtenäinen lukitus tulee käyttöön Salpakierron hallinnoimana, kun pakkausjätteet siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi.

Salpakierto (silloinen Päijät-Hämeen jätehuolto Oy) käynnisti jo 2014 laajan yhteistyöprojektin biojätteen erilliskeräyksen kehittämiseksi. Hanke pysähtyi siinä vaiheessa, kun kuljetusliikkeiden olisi pitänyt käynnistää toimet. Kun biojätteen keräys säädettiin Salpakierron kuljettamaksi, biojätteen erilliskeräyskokeilu päästiin aloittamaan Salpakierron kilpailuttamana pilottina Lahden alueella 1.5.2020.

SKAL Ympäristöyritykset johtopäätökset lausunnossaan:

SKAL Ympäristöyritykset katsoo lausunnon pohjalta ei voida tarpeeksi arvioida jätelain 35§:n 2 momentin ja 37 §:n mukaisten vaatimusten täyttymistä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteidenkuljetuksessa. Lausunnolla oleva selvitys ei täytä hallintolain 31§:n 1 momentin mukaisia vaatimuksia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä.

SKAL Ympäristöyritykset esittää, että yritysten teettämän ulkopuolisen toimijan Rambollin 12.10.2022 valmistunut kuljetusjärjestelmäselvitys asetetaan myös julkisesti nähtäville ja annetaan mahdollisuus Lahden seudun jätelautakunnan jäsenille saada tietoa ja lausua mielipiteensä jätelain 38 §:ssä tarkoitetulla tavoin myös liitteenä olevasta kuljetusjärjestelmäselvityksestä. SKAL Ympäristöyritykset toivoo, että lausuntokierroksen jälkeen pidetään yhteinen keskustelutilaisuus yritysten, viranomaisten ja Lahden seudun jätelautakunnan jäsenten kesken raporteista ja eroavaisuuksista näiden osalta. SKAL Ympäristöyritykset uskoo, että hyvässä yhteistyössä eri osapuolten kesken sekajätteenkuljetusjärjestelmä saadaan vihdoinkin päätökseen.

Vastine:

Lahden seudun jätelautakunta päätti kokouksessaan 29.9.2022/§ 28 pyytää mielipiteitä ja lausuntoja kuljetusjärjestelmästä. Kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Skallin mielipide ja yritysten toimittama selvitys otetaan huomioon kuljetusjärjestelmäraportin jatkotyöstämisessä muiden mielipiteiden ja lausuntojen kanssa. Kaikki kuljetusjärjestelmäraporttiin annetut lausunnot ja mielipiteet ovat osa päätösaineistoa ja näin ollen Lahden seudun jätelautakunnan jäsenien saatavilla päätöksen pohjaksi.

Jätehuoltoviranomainen on pitänyt keskustelutilaisuuden Skallin ja kuljetusyritysten kanssa kuulemisaikana. Lisäksi yrityksille on lähetetty vuoden 2022 alussa annettu mahdollisuus toimittaa kuljetusjärjestelmäselvityksessä käytettäviä tietoja ennen selvityksen aloittamista. Uudet tiedot, joita selvityksen aloitus vaiheessa ei ole toimitettu viranomaiselle, päivitetään raporttiin myös Rambollin selvityksestä.

SKAL Ympäristöyritykset ry
Tarja Anttonen
toiminnanjohtaja